

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
Broj:
Nikšić,

Na osnovu člana 64 Statuta Univerziteta Crne Gore, člana 35 Pravila doktorskih studija, Vijeće Filološkog fakulteta je na CXXIX sjednici održanoj 24. 09. 2021. godine donijelo

O D L U K U

1. Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu podobnosti doktorske teze i kandidata **mr Nikoline Čanović**.
2. Prihvata se kao podobna za izradu doktorska teza pod nazivom „**Slika crnogorske žene u anglo-američkim narativima: fikcija i nefikcija i slika strankinje u narativima u/o Crnoj Gori: imagološka perspektiva**“ i kandidatkinja **mr Nikolina Čanović**.
3. Prijedlog dostaviti Odboru za doktorske studije i Senatu Univerziteta Crne Gore na dalji postupak.

O B R A Z L O Ž E N J E

Vijeće Filološkog fakulteta je na CXXIX sjednici održanoj 24. 09. 2021. godine razmatralo Izvještaj Komisije za ocjenu podobnosti doktorske teze „**Slika crnogorske žene u anglo-američkim narativima: fikcija i nefikcija i slika strankinje u narativima u/o Crnoj Gori: imagološka perspektiva**“ i kandidatkinja **mr Nikolina Čanović**.

Na osnovu izloženog odlučeno je kao u dispozitivu.

DEKANIČA

Prof. dr Tatjana Jovović

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO:			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VRIJEDNOST
01	2566		

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Predmet: Izvještaj Komisije za ocjenu podobnosti doktorske teze i kandidata

Vijeću Filološkog fakulteta predlažemo da usvoji Izvještaj Komisije za ocjenu podobnosti doktorske teze i kandidata mr Nikoline Čanović (obrazac D1).

KOMISIJA ZA DOKTORSKE STUDIJE

Prof. dr Milica Vuković Stamatović

Prof. dr Ljiljana Pajović Dujović

Prof. dr Neda Andrić

OCJENA PODOBNOSTI DOKTORSKE TEZE I KANDIDATA

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU	
Titula, ime i prezime	Mr Nikolina Čanović
Fakultet	Filološki fakultet
Studijski program	Engleski jezik i književnost, smjer – Nauka o književnosti
Broj indeksa	20/3
Podaci o magistarskom radu	Diploma magistarskih studija iz književnosti i prevođenja Naziv magistarskog rada: „The Bone People: prevod, analiza teksta i narativne strukture“ Naziv ustanove: Università degli studi Roma Tre Grad i država: Rim, Italija Srednja ocjena na kraju studija: 110/110 <i>summa cum laude</i>
NASLOV PREDLOŽENE TEME	
Na službenom jeziku	<i>Slika crnogorske žene u anglo-američkim narativima: fikcija i nefikcija i slika strankinje u narativima u/o Crnoj Gori: imagološka perspektiva</i>
Na engleskom jeziku	<i>Montenegrin woman in Anglo-American narratives, fiction and non-fiction and foreign woman in narratives in and about Montenegro: imagological perspective</i>
Datum prihvatanja teme i kandidata na sjednici Vijeća organizacione jedinice	17. 06. 2021.
Naučna oblast doktorske disertacije	Nauka o književnosti, Imagologija
Za navedenu oblast matični su sljedeći fakulteti	
Univerzitet Crne Gore, Filološki fakultet	
A. IZVJEŠTAJ SA JAVNE ODBRANE POLAZNIH ISTRAŽIVANJA DOKTORSKE DISERTACIJE	
Javna odbrana polaznih istraživanja organizovana je 22.09.2021. godine u svečanoj sali Filološkog fakulteta Univerziteta Crne Gore u Nikšiću. Kandidatkinja mr Nikolina Čanović obrazložila je temu <i>Slika crnogorske žene u anglo-američkim narativima: fikcija i nefikcija i slika strankinje u narativima u/o Crnoj Gori: imagološka perspektiva</i> i predstavila rezultate i zaključke dosadašnjih istraživanja. Takođe, upoznala je Komisiju sa detaljnim planom daljih istraživanja na osnovu postavljenih ciljeva, obrazložila književni i teorijski korpus, kao i metodološke postupke i očekivani naučni doprinos. Nakon prezentacije nacрта doktorske teze, kandidatkinja je spremno i argumentovano odgovarala na pitanja članova Komisije. Svi članovi Komisije dali su komentare i sugestije za nastavak rada na disertaciji.	
B. OCJENA PODOBNOSTI TEME DOKTORSKE DISERTACIJE	
B1. Obrazloženje teme Tema disertacije odnosi se na sliku crnogorske žene u anglo-američkim narativima, bilo da je riječ o fikciji ili nefikciji (memoarima i putopisima), uz imagološki aspekt koji podrazumijeva	

analizu kroz hetero-imidž (sliku u očima drugih), zatim auto-imidž (sliku o sebi u vlastitim očima), te, što je i najzanimljivije, formiranje meta-imidža (slike vlastite kulture, odnosno njenog femininog aspekta kroz oči drugog – anglo-američkih pisaca, putopisaca, istoričara koji su imali prilike da se sretnu s kulturom/kulturama u Crnoj Gori).

U zapadnoj kulturi već dugo postoji interesovanje za „nacionalne likove“. Taj interes je prvobitno bio uglavnom esencijalistički, polazeći od uvjerenja da postoje nacije kao konstrukti koji se međusobno oštro razlikuju, te da se svaka od njih odlikuje svojim karakterom i da isti može biti analiziran u odnosu na kulturu te nacije. Tokom dvadesetog vijeka na polju komparativne književnosti kulturne razlike su počele da se proučavaju u smislu stavova i percepcija a ne suština. Nacionalnost i „nacionalne kulture“ sada se više vide kao obrasci identifikacije, a ne kao identiteti. Svakako, takva shvatanja i identifikacije duboko utiču na kulturnu i društvenu praksu - ali ako ih treba analizirati u duhu kritičkog istraživanja, na njih treba gledati kao na subjektivne konstrukte a ne kao na objektivne suštine. Tragom brojnih narativa će se osvijetliti recepcija crnogorske kulture sa aspekta anglo-američke književnosti, konkretno sa komparativno-imagološkog stanovišta. S obzirom na to da slika crnogorske žene u anglo-američkoj literaturi do sada nije bila predmet neke doktorske teze, smatramo da će ovo istraživanje znatno doprinijeti crnogorskoj književnosti, ali i kulturi i istoriji književnosti.

U prošlosti je slika o Crnoj Gori stvarana na osnovu prikaza velikog broja izvanjaca. Kandidatkinja pravi dijahronijski presjek počevši od pisama Meri Montagu („Turkish Embassy Letters“, iz 1763), koja su uticala na Emili An Bufort („The Eastern Shores of the Adriatic in 1863. with a Visit to Montenegro“ i Meri Adelaid Voker („Through Macedonia to the Albanian Lakes“ iz 1864. godine. Adelin Polina Irbi i Džordžina Muir Mekenzi objavile su brojne radove u žanrovski raznovrsnim tekstovima kao što su putopisi, dokumentarni radovi, autobiografija, poezija i slično. U djelima Edit Durham („The burden of the Balkans“), zatim „Through Savage Europe; Being the Narrative of a Journey“ istraživača Herija de Vinta, brojnim djelima Redzinalda Vajona, epistolarnom romanu „The Lady of the Shroud“ irskog pisca Brama Stokera, djelu noveliste Džojse Kerija „Mémoir of the Bobotes“ i putopisima Rebeke Vest, prožimaju se slike Crne Gore u vidu živopisnih mozaika prirode, istorije, naroda i njihovih običaja, domova i svakodnevnog života, uz kulturološki i ideološki različito kodirane poglede. Posebno je za postavljeni tematski okvir značajna analiza putopisa, jer su oni, kao granični žanr, već bili u fokusu srodnih istraživanja, čime je obezbijeđen osnov za prevazilaženje eventualnih prepreka u okviru interdisciplinarnih istraživanja (s obzirom na to da je putopis književno-naučna vrsta, on se može se posmatrati kroz interdisciplinarnu perspektivu, obuhvatajući polja kao što su književnost, lingvistika, istorija, sociologija, antropologija, etnologija, političke nauke i geografija).

Dio istraživanja odnosiće na sliku Crnogorke u italijanskoj književnosti i istoriografiji. Riječ je o slici italijanske kraljice Jelene Savojske, kćerke crnogorskog kralja Nikole I i Milene Petrović, a i supruge Viktora Emanuela III Savojskog, konstruisane kroz narrative Kristine Sikardi „Jelena, nikada zaboravljena kraljica“ (biografija), zatim u djelu istoričara Alberta Lumbroza „Jelena, kraljica Italije“ i novinara Lucana Regola „Jelena“. Vjerujemo da će se ovim istraživanjem obogatiti komparativno-imagološka perspektiva disertacije.

B2. Cilj i hipoteze

Cilj rada je da se uoče, analiziraju i uporede prikazi crnogorske žene u anglo-američkim narativima (bilo da je riječ o fikciji ili, češće, putopisno-dnevničkoj literaturi) i to dijahrono – dakle, kroz različita vremenska razdoblja, društveno-istorijske kontekste, književne vrste i imagološke perspektive.

Takvo fokusiranje zahtijeva napor da se odgonetne pitanje nastanka, razvoja i opstajanja određenih slika o crnogorskoj zemlji i ženi u književnom diskursu, ali i analizu „diskurzivne i

književne artikulacije kulturne razlike i nacionalnog identiteta“ u pseudogeografskim imaginarijima (Leerssen 2009: 101).

Iz toga proizilazi osnovna hipoteza: **Autoslike i heteroslike su referencijalne samo ukoliko se mogu istraživati sa neutralne tačke gledišta, odnosno sa nadnacionalne pozicije**, čime kandidatkinja pokazuje spremnost da dokaže da su imagološke književne analize ideološki pouzdane od afektivno obojenih stavova postkolonijalnih kritičara.

Polazeći od ovako oblikovane osnovne hipoteze kao polazne tačke u istraživanju, formulisani su sljedeći istraživački zadaci:

- Koliko se mijenja (auto i hetero) slika crnogorske žene od početka XVIII vijeka pa sve do danas?
- Koliko se razlikuje fiktivni od nefiktivnog lika crnogorske žene?
- Da li postoji razlika u pisanju i načinu opisivanja kad je u pitanju *žensko* i *muško* pismo o Crnoj Gori?

B3. Metode i plan istraživanja

Iznikla kao uža oblast uporedne književnosti, koja proučava interkulturene odnose u pogledu međusobnih percepcija, slika o drugome i slika o sebi, imagologija se sve intenzivnije razvija. Njena specifičnost, u odnosu na komparatistiku, ogleda se u okretanju sa esencijalističkog na konstruktivističko shvatanje identiteta, odnosno na reprezentacijsku funkciju: u fokusu su, dakle, slike o drugom, u određenom vremenu i na određenom prostoru, kao i istraživanje tih slika u zavisnosti od uticaja uslovljenih empirijskom realnošću, kulturnim prilikama i ideologijom. S obzirom na to da je imagološka analiza oštro fokusirana na nacionalne stereotipe, to je i predmet njene analize osobenost interpretacije koja računa na diskurzivni karakter kulture. A zbog neraskidive ukorijenjenosti individue u kulturu i kulturološke determinisanosti iskustva, u analizu je neophodno uključiti brojne metodološke filtere: kulturološke, psihološke, sociološke, antropološke, ideološke, da bismo što preciznije ukazali na odnos stvarnosti i čovjekove slike o njoj, te ukazali na to da „istorijske analize nacionalnih karaktera u književnom diskursu adresiraju politiku reprezentacije“ (Leerssen 1991: 175).

Upravo stereotipi, iako diskurzivni i fiktivni po porijeklu i karakteru, informativni su za društveno-istorijske kontekste. Zato su Lersenovi koncepti izuzetno korisni kad je u pitanju uspostavljanje konteksta, dok su D. H. Pažooovi uvidi značajni pri tekstualnoj analizi stereotipa. Prema Lersenovom mišljenju, jedan od mogućih budućih izazova za imagologiju je da se utvrdi kako neki etnotipovi gravitiraju u određenim sociotipovima. Pažo, s druge strane, prepoznaje i ponavlja važnost ideologije za imagološke studije, jer slika koju stvaramo o stranim zemljama i strancima može, na metaforičkoj ravni, transponovati indirektnu predstavu o stranim zemljama koje proizlaze iz različitih ideologija (up. (Vesna Bratić i Vesna Vukićević Janković, 2019).

Osim kulturnih teoretičara, feministička kritika je, takođe, istakla značaj slike strankinje u književnosti, upoređujući činjenicu da su stavovi o stranim ženama u bliskoj vezi sa marginalizacijom žena u društvu i politici. Ovi istraživači pripisuju nepoznavanje žena strankinja (i često, negativan stav o njima) represiji koja proizilazi iz restriktivnog patrijarhalnog sistema i povezuju pojavu fatalne žene u književnosti mnogih kultura sa kolonizovanim stranim zemljama. U skladu sa tim, sve više je interesovanja za istraživanje identiteta i diskursivnih konstrukcija kroz mrežu dijahronijskih veza. Pomenimo i to da je upravo teorijski oslonac na kulturološka istraživanja kopča koja uslovljava potrebu da se književna imagologija nasloni i na postkolonijalna istraživanja. Selekciju pomenutih metoda usloviće priroda tekstova koji se izučavaju, kao i problematika koju obuhvataju postavljene teze koje u toku istraživanja treba dokazati.

Plan istraživanja obuhvata minucioznu analizu i selekciju odabrane građe, kako kad je u

pitanju ambiciozno postavljen književni korpus, tako i kad je u pitanju naučna aparatura.

Nakon toga je planiran studijski boravak na Univerzitetu u Egzeteru, odabran zbog toga štopomenutoj prestižnoj instituciji kao profesor radi Vesna Goldsvorti, autorka knjige koja je bila znatna inspiracija za ovaj projekat. Detaljnom analizom vrlo obimne beletrističke, dnevničke i putopisne građe „Izmišljanje Ruritanijske / Imperijalizma mašte“ dokazuje da je britanska književnost devetnaestog vijeka odigrala presudnu ulogu u stvaranju slike „Divljeg istoka Evrope“ na engleskom govornom području, što se vrlo brzo proširilo na čitavu Zapadnu Evropu i cio američki kontinent. Profesorica Goldsvorti je navedena i kao supervizor prilikom planirane posjete. Univerzitet posjeduje bogatu biblioteku koja bi kandidatkinji bila na raspolaganju tokom boravka, kao i ostali arhivi i biblioteke u gradu poput Centralne biblioteke, biblioteke St. Tomas i Egzeter. Istraživanje na pomenutom univerzitetu bilo bi od velike važnosti i jer je na engleskom govornom području, a omogućilo bi i upoznavanje sa radom profesorice Goldsvorti, njenom metodologijom i naučnim pristupom.

S obzirom na to da postoji dugogodišnja kandidatkinjina saradnja sa Univerzitetom Roma Tre, kao i profesoricom Sarom Antoneli, koja predaje anglo-američku književnost na istoimenom fakultetu, kandidatkinja je planirala da svoje istraživanje predstavi na nekoj od konferencija koje će se održati u okviru Univerziteta Roma Tre ili Univerziteta Sapienza u polju anglo-američke književnosti i imagološkog istraživanja. Takođe, predviđeno je objavljivanje radova na našem, engleskom, i italijanskom jeziku u naučnim časopisima koji će se predstaviti kolegama, studentima Filološkog fakulteta, kao i učenicima srednjih škola, kako bi im se približio inovativni pristup proučavanju književnosti – imagologija i kako bi dobili uvid u sliku crnogorske žene koji su stvarali pisci van crnogorskih granica.

B4. Naučni doprinos

S obzirom na to da slika crnogorske žene u anglo-američkoj literaturi do sada nije bila predmet neke doktorske teze, smatramo da će ovo istraživanje znatno doprinijeti crnogorskoj književnosti, ali i kulturi i istoriji. Zahvaljujući ovoj disertaciji, zasnovanoj na detaljnom interdisciplinarnom istraživanju, doprinijeće se i poznavanju mnogih djela anglo-američke književnosti i omogućiti lakše prezentovanje istih u nastavi književnosti i engleskog jezika. S obzirom na to da je posljednjih godina u nauci o književnosti došlo do porasta pažnje kritike koju su imale žene strankinje kao sociološki i psihološki fenomen u diskursivnoj konstrukciji ženskog i etničkog identiteta, smatramo da će slika o crnogorskoj ženi u stranim narativima osvijetliti nove kvalitete u okvirima njenog percipiranja u vancrnogorskoj, odnosno vanslavističkoj literaturi.

Upravo sa aspekta komparativne imagologije, tema obuhvata kompleksnost nacionalno-imagotipskih modela i kontekstualnu zavisnost književnih reprezentacija kao elemenata složenijih međunacionalnih veza, kao i upoređivanje značenjski izmjenjivih estetskih struktura kao posebnosti uslovljenih jezičkim i društveno-istorijskim činiocima, a što, po našem mišljenju, predstavlja njen poseban kvalitet.

B5. Finansijska i organizaciona izvodljivost istraživanja

Komisija smatra da je istraživanje finansijski i organizaciono izvodljivo.

Mišljenje i prijedlog komisije

Na osnovu prezentovanog materijala Polaznih istraživanja, ekspozea i argumentovanih sudova i zaključaka iznesenih na javnoj odbrani, kao i na osnovu diskusije sa članovima Komisije, konstatujemo da je kandidatkinja pokazala visok stepen poznavanja materije i cjelovit uvid u relevantne teorijske studije iz oblasti predložene teme, kao i u radove o autorima čiji će poetski korpus obrađivati u radu. Pristup prijavljenoj temi poduprijet je relevantnim činjenicama iz naučne i stručne literature, uz konsultovanje najnovijih naučnih doprinosa i uz jasno postavljene

plan istraživanja, tako da očekujemo cjelovit, originalan i naučno utemeljen naučni rezultat. Smatrajući da će disertacija biti originalan i u naučnom smislu vrijedan prilog izučavanju književnosti, Komisija predlaže Vijeću Filološkog fakulteta, Centru za doktorske studije i Senatu Univerziteta Crne Gore da temu <i>Slika crnogorske žene u anglo-američkim narativima: fikcija i nefikcija i slika strankinje u narativima u/o Crnoj Gori: imagološka perspektiva</i> usvoji kao disertabilnu i kandidatkinji mr. Nikolini Čanović odobri dalji rad na njenoj realizaciji.		
Prijedlog izmjene naslova		
Predlažemo izmjenu naslova: "Slika crnogorske žene u anglo-američkim narativima i slika strankinje u narativima o Crnoj Gori"		
Prijedlog promjene mentora i/ili imenovanje drugog mentora		
(titula, ime i prezime, ustanova)		
Planirana odbrana doktorske disertacije		
Zimski semestar akademske 2022/2023.		
Izdvojeno mišljenje		
(popuniti ukoliko neki član komisije ima izdvojeno mišljenje)		
		Ime i prezime
Napomena		
(popuniti po potrebi)		
ZAKLJUČAK		
Predložena tema po svom sadržaju odgovara nivou doktorskih studija.	<u>DA</u>	NE
Tema je originalan naučno-istraživački rad koji odgovara međunarodnim kriterijumima kvaliteta disertacije.	<u>DA</u>	NE
Kandidat može na osnovu sopstvenog akademskog kvaliteta i stečenog znanja da uz adekvatno mentorsko vođenje realizuje postavljeni cilj i dokaže hipoteze.	<u>DA</u>	NE
Komisija za ocjenu podobnosti teme i kandidata		
Dr. Vesna Bratić, vanredni profesor Filološkog fakulteta Univerziteta Crne Gore	(Potpis)	<i>Vesna Bratic</i>
Dr. Vesna Vukićević Janković, redovni profesor Filološkog fakulteta Univerziteta Crne Gore	(Potpis)	<i>Vesna Vukicevic Jankovic</i>
Dr. Dijana Vučković, vanredni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore	(Potpis)	<i>Dijana Vuckovic</i>
Dr. Vanja Vukićević Garić, docent Filološkog fakulteta Univerziteta Crne Gore	(Potpis)	<i>Vanja Vukicevic Garić</i>
Dr. Saša Simović, docent Filološkog fakulteta Univerziteta Crne Gore	(Potpis)	<i>Sasa Simovic</i>
U Nikšiću,		DEKAN
MP		

PRILOG

PITANJA KOMISIJE ZA OCJENU PODOBNOSTI DOKTORSKE TEZE I KANDIDATA	
Dr Vesna Bratić, vanredni profesor Filološkog fakulteta Univerziteta Crne Gore	Koju funkciju stereotipizacija ostvaruje u tekstu: služi li književnost stereotipu ili se njime koristi?
Dr Vesna Vukićević Janković, redovni profesor Filoloskog fakulteta Univerziteta Crne Gore	Na koji način je uobličavana slika Jelene Savojske u italijanskoj književnosti i istoriografiji?
Dr Dijana Vučković, vanredni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore	Pitanje se odnosi na hipotezu koja glasi: Autoslike i heteroslike su referencijalne samo ukoliko se mogu istraživati sa neutralne tačke gledišta, odnosno sa nadnacionalne pozicije. Koji, tj. kakvi "dokazi" su potrebni za sigurno prihvatanje hipoteze? Ili: Šta bi moglo osporiti hipotezu (da li auto- i heteroslike istraživane sa "nacionalne" pozicije mogu imati referencijalnost)?
Dr Vanja Vukićević Garić, docent Filološkog fakulteta Univerziteta Crne Gore	Koji je značaj Rebeke Vest za "novo čitanje" Balkana?
Dr Saša Simović, docent Filološkog fakulteta Univerziteta Crne Gore	Oslanjajući se na drugi istraživački zadatak postavljen ovim planom: > može li konstrukcija "fiktivnog lika" crnogorske zene (i žene uopšte) uticati na percepciju njenog "nefiktivnog lika"?
	Kako komentarišete stereotipizaciju u imagološkim istraživanjima, odnosno liminalnost kao potencijalni interpretativni ključ u imagološkim studijama?
PITANJA PUBLIKE DATA U PISANOJ FORMI	
(Ime i prezime)	
(Ime i prezime)	
(Ime i prezime)	
ZNAČAJNI KOMENTARI	